

Jr 7,3-11: *Toto praví Hospodin zástupů, Bůh Izraele: „Napravte své cesty a své skutky a nechám vás přebývat na tomto místě. Nespoléhejte na klamná slova: ‚Je to chrám Hospodinův, chrám Hospodinův, chrám Hospodinův.‘ Jestliže napravíte své cesty a své skutky, budete-li mezi sebou zachovávat právo, nebudete-li utlačovat bezdomovce, sirotka a vdovu, nebudete-li na tomto místě prolévat nevinnou krev a nebudete-li chodit ke své škodě za jinými bohy, pak vás nechám přebývat na tomto místě, v zemi, kterou jsem dal vašim otcům na věky věků. Ale vy spoléháte na klamná slova, jež nejsou k užitku. Smí se krást, vraždit, cizoložit, křivě přísahat, pálit kadidlo baalům a chodit za jinými neznámými bohy? A přitom přicházíte a stavíte se přede mne v tomto domě, který je nazýván mým jménem, a říkáte: ‚Jsme vysvobozeni.‘ To proto, abyste mohli páchat všechny tyto ohavnosti? Což se stal ve vašich očích tento dům, který je nazýván mým jménem, úkrytem lupičů? Hle, také já vidím, je výrok Hospodinův.*

I.

Jednou přišel prorok Jeremjáš k bráně Hospodinova domu a vítal příchozí značně nezdvořile: „Poslouchejte, lidi, co vám Bůh vzkazuje: že když dáte do pořádku, co děláte a jak žijete, nechá vás Bůh pokojně žít tady v té zemi, kterou vám dal. Jinak ne.“ Pokud by někdo váhal, co tím přesně míní, upřesnil to tak, že už to přece slyšeli aspoň milionkrát: ať přestanou vraždit, krást, cizoložit, křivě přísahat a lísat se do přízně těch, kdo by rádi získali vliv a moc jako bohové.

Jeremjáš chtěl vyřídit něco, na čem před Boží tváří hodně záleží, a tak je šmahem obvinil všechny. Ne z konkrétních činů (ty by jim těžko mohl dokázat), ale vzal to obecně: patříte k mizernému lidu, tedy se to týká i vás. Řeči, že zlé věci dělají jiní, a pokud jsme je přece jen dělali i my, pak proto, že jsme museli a jinak to nešlo – takové řeči by asi nepřijal. Patříte k mizernému lidu, tedy se vás to týká.

Mizerný lid to v různých ohledech asi byl, ale taky to byl lid vyvozený k tomu, aby vědomě a programově přijal Boží lásku. Což si chodili

připomínat sem do kostela a právě to jim teď při vstupu prorok omlátil o hlavu: „Život druhého člověka je vám ukradený, dupete v lidských vztazích a pak se přihnete sem, před oltář a prý ‘jsme čistí, Bože, vždyť jsi nám odpustil’. Jenže Boží dům nemá sloužit jako azyl, kde lupiči naberou síly k dalšímu řádění, on je to totiž opravdu dům Boží!“

Bylo to poněkud neurvalé přivítání návštěvníků kostela. Co na to oni? Jedni se hněvali, že si dovoluje mluvit proti Božímu chrámu. Druzí namítli, že proti kostelu nic neříkal, jen připomněl, že je to dům Boží a ne čistírna, kde se duše lacino umyje z nejhoršího. Na tom něco je. Ti první trvali na tom, že to aby se pak jeden do toho kostela bál vkročit pro samou Boží přísnost, copak nevěříte, že Bůh viny hříšníků skutečně může smýt? Na tom taky něco je a lidi moc nevěděli, komu v té půtce dát za pravdu. Mezitím kdosi prorokovu kritiku šikovně přesměroval, takže už se neřešilo, co nám přesně vytýká, teď se řešilo, jestli tím nenadává i Bohu. To sice nenadává, ale kdyby ano, byla by to vážná věc, a tak lid rovnou začal mluvit o popravě. Zabránili jí královští úředníci a pak se jacísi starší rozpomněli, že i jiný prorok (Micheáš) předpověděl našemu městu zkázu, ale tehdy si král i lid dali říct a dopadlo to pak s nimi dobře. Snad to dnes bude také tak.

II.

Bible má tu moc, že její příběhy oslovují každou generaci znovu. Tedy ne že by o nás bylo všechno, co se tam píše – ale slova o tom, že budeme pokojně žít v Boží zemi, jen pokud stojíme o Boží vůli a hodláme se jí řídit, ta asi budou i pro nás.

Lidi už tehdy znali, co následujících 25 století jen potvrdilo: že dějiny jsou plné zbabělosti i kuráže, nenávisti i lásky, zrady i věrnosti, a že jediné, co z toho ční bez výkyvů, je Boží spolehlivost (již jsme si zvykli potvrzovat slovem amen). Ta je pevná jak skála, proto se na ní dá stavět, zatímco lidské kvality jsou proti tomu poněkud sypké a stavba postavená na nich je v ohrožení.

Kdysi dávno (tak dávno, že už to nikdo nepamatuje) řekl Hospodin: „Já jsem tvůj Bůh, já jsem tě vyvedl ze tmy a vedu tě do zaslíbené země.“ Když do té země dorazili, měli za to, že to už je definitivní cíl – proto si taky Boží doprovod přemístili do vzpomínek a do minulosti: to se pak Bohu staví všelijaké pomníky nebo kostely, ať je jasno, že jsme mu vděční, ale dál už je život o něčem jiném. Dál už byl tedy život o něčem jiném a kvůli tomu nastal průšvih, křičel Jeremjáš tehdy na prahu kostela: když život už nestojí na Božím milosrdenství, pak je taky nevyhnutelně konec se zaslíbenou zemí a můžeme si za to sami. Lidi měli chuť mu za to namlátit, protože kolektivně drželi zásadu, že za naše maléry zásadně může někdo jiný než my. Jenže i kdyby si to tak uzákonili a i kdyby proroky lynčovali všechny do jednoho, nic nezmění na tom, co od nich slychali: že když dají Bohu výpověď a vytěsní si ho ze života, on jim tam pak bude chybět.

Maléry se pak střídaly s lepšími časy (zkrátka dějiny), až se jednoho dne na jevišti objevil Boží syn a že řekne lidem něco moc důležitého. Jeden z evangelistů to shrnul, co nejstručněji uměl: “Naplnil se čas a přiblížilo se Boží království.” Boží slíbená země není daleko, ale protože do ní netrefíme, Bůh nám ji ještě přiblížil. Ježíš k tomu povídá: Zastavte se, lidi, přemýšlejte, udělejte si na sebe čas a pusťte si do duše evangelium, udělejte si místo pro naději a ničím si ji nezaházejte. Ona se víra nedá vnutit a nedá se ani naučit: není to břímě, poklad ani nauka, víra se děje a je to důležitý vztah. Boží vztah k nám (kvůli němu chodíme do kostela).

III.

Vraťme se na závěr k Jeremjášovi, kterým jsme dnes začali. Když lidem nadával, zmínil druhou polovinu z deseti zásad, které jsme dostali jako návod k použití Boží lásky: varoval před vraždou, nevěrou, krádeží, křivým svědectvím a chtivostí. To vám označí jako základ mravů v naší kultuře pomalu každý. Chybí-li však těch pět zásad, které tomu předcházejí, začne se ten základ mravů zvolna rozpadat. „Já jsem tvůj Bůh,

já jsem tě vyvedl ze tmy a vedu tě do zaslíbené země,” říká zásada první. A ty další: Nenech se zlákat něčími představami, jak dosáhnout štěstí, a sám se necpi Boží místo. Život máš od toho, abys ho naplnil radostí, že žiješ, a to dá práci – pracuj tedy a sedmý den se zastav a přemýšlej o tom, proč to děláš, pro koho žiješ a jak je to s tou životní radostí. A ještě: svět nezačal až tvým příchodem; přijmi s díkem to dobré, co prožívali tví předkové, ať to ti po tobě dělají taky tak.

Jeremjášův tehdejší spor vypadá z odstupu mnoha staletí trochu předpotopní, a přece je vždycky znovu aktuální. Není o nás všechno, co se píše v Bibli (tak jako není Boží vůle všechno, co se děje). Bible je řekněme vodítko lidské naděje. “Jako v nebi, tak i na zemi”, modlíme se a koukáme, že to na zemi občas za mnoho nestojí. Ale to ještě není žádný tragický konec, ještě je tady to “v nebi”, které znamená, že naděje ještě žije a že když se k ní nasměrujeme a pustíme si ji do života, dopřeje nám snad Bůh pokojný život v zemi, do které nás postavil. Naši předkové říkali (po vzoru jedné příručky): největší životní radost mám z toho, že nejsem sám svůj, ale že patřím Kristu. To, že Boha nevidíme přímo na scéně svých dnů, ještě neznamená, že tu není. Je tady. “Naplnil se čas a Boží království je blízko,” řekl Ježíš. Tak si na sebe udělejte čas, všechny bůžky (ať jsou to lidi, strachy nebo cokoli jiného) odkažte do patřičných mezí, opřete se o Boží věrnost a do duše si pusťte naději.

požehnání

Hospodin tě vysvobozuje ze všech pout, kterými tě život mezi lidmi zatěžkal, a nerad by, abys začal otročit zase znovu.

Pojďte všichni, kdo se namáháte, přijměte Kristovo pozvání, vezměte na sebe jeho jho a spatříte, že on s vámi pokorně a tiše nese to vaše (včetně vašich vin). A pokoj Boží, cennější a důležitější než všechny naše starosti, obavy, předtuchy i plány, pokoj Boží vás podepře a vašim srdcím i myslím přinese odpočinutí. Amen.